

AANVULLEND ECOLOGISCH ONDERZOEK

HÔFSLEANE 21-25

TE BERLIKUM

Ecologie

Rapportage aanvullend ecologisch onderzoek

Hôfsleane 21-25 te Berlikum

Opdrachtgever	Rho Adviseurs voor leefruimte Druifstreek 72C 8911LH Leeuwarden
Rapportnummer	8355.002
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	29 november 2019
Vestiging	Overijssel Wilhelm Röntgenstraat 7a 8013 NE Zwolle 038 - 7820540 zwolle@econsultancy.nl
Opsteller	T.M. Boom, MSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	drs. J.G.T. Driessen
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING.....	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving.....	2
	2.2 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen	4
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK	7
	3.1 Gierzwaluw.....	7
	3.2 Huismus	7
	3.3 Gebouwbewonende vleermuizen	7
4	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	9
	4.1 Gierzwaluw.....	9
	4.2 Huismus.....	9
	4.3 Gebouwbewonende vleermuizen	9
5	ONDERZOEKSRISULTATEN EN TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	11
	5.1 Gierzwaluw.....	11
	5.2 Huismus	11
	5.3 Gebouwbewonende vleermuizen	11
6	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	13

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Rho Adviseurs voor leefruimte opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan de Hófsleane 21-25 te Berlikum.

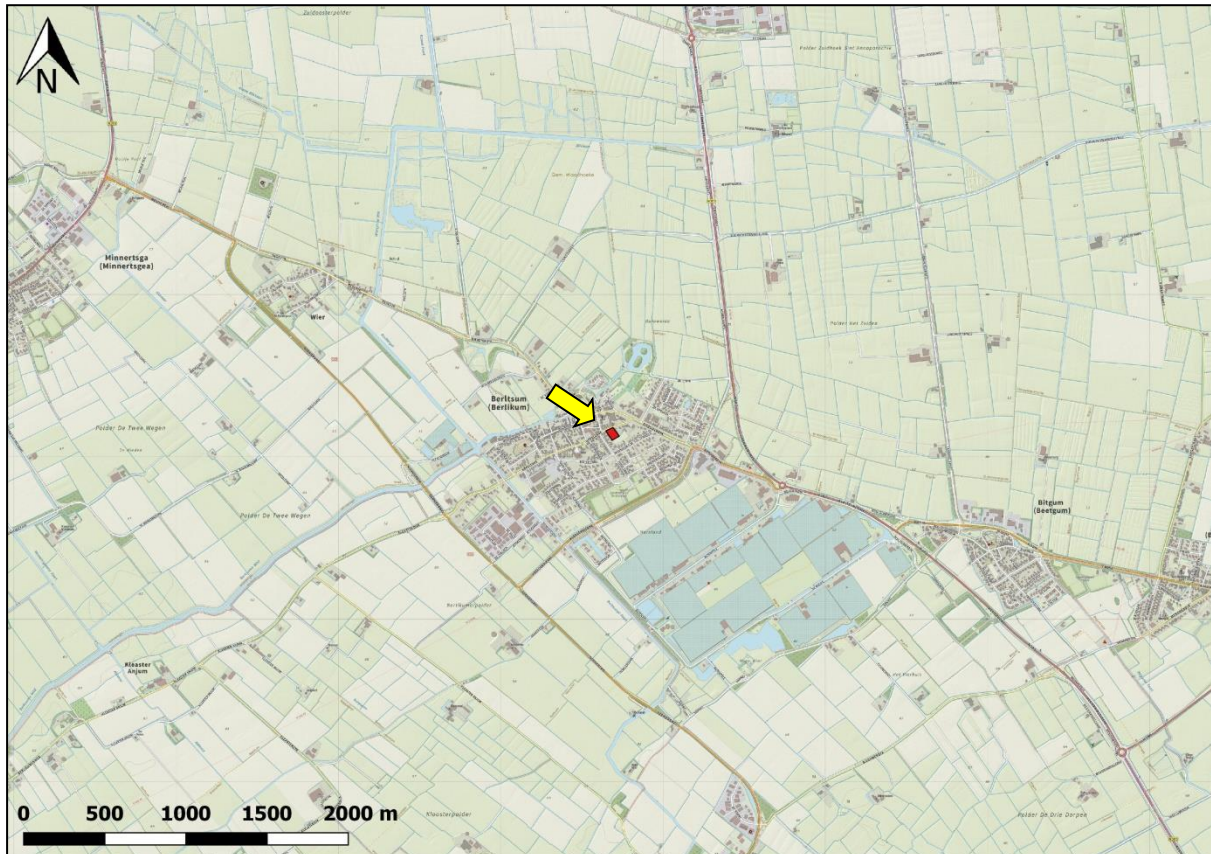
Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen realisatie van een multifunctioneel centrum en naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in november 2018 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 8355.001).

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie (± 3 ha) ligt aan de Hôfsleane 21-25, in het midden van de kern van Berlikum. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven. Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 5 H (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 172.690$, $Y = 584.180$.

Figuur 1. Topografische ligging onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft een voornamelijk verhard terrein met in de huidige situatie een voormalige kerk met achtertuin alsmede een oud pand dat dienst heeft gedaan als café. Daarnaast staat er in de noordwesthoek van de onderzoekslocatie een woning. De voorgenomen ingreep betreft echter alleen het voormalig café en de voormalige kerk. Aan alle zijden wordt de onderzoekslocatie begrensd door relatief groene woonwijken. Buiten de bebouwde kom van Berlikum bevindt zich met name agrarische percelen met in het zuiden veel glastuinbouwcomplexen.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek (d.d. 26 oktober 2018).

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Aanzicht voorkant voormalige kerk, gezien vanuit het noorden.

Figuur 4. Aanzicht voormalige kerk, gezien vanuit het zuidoosten.

Figuur 5. Aanzicht van de voorzijde van het te slopen café (links) en de zijgevel van de voormalige kerk (rechts), gezien vanaf het noordoosten.

Figuur 6. Aanzicht voorgevel van het te slopen gebouw, gezien vanaf het noorden.

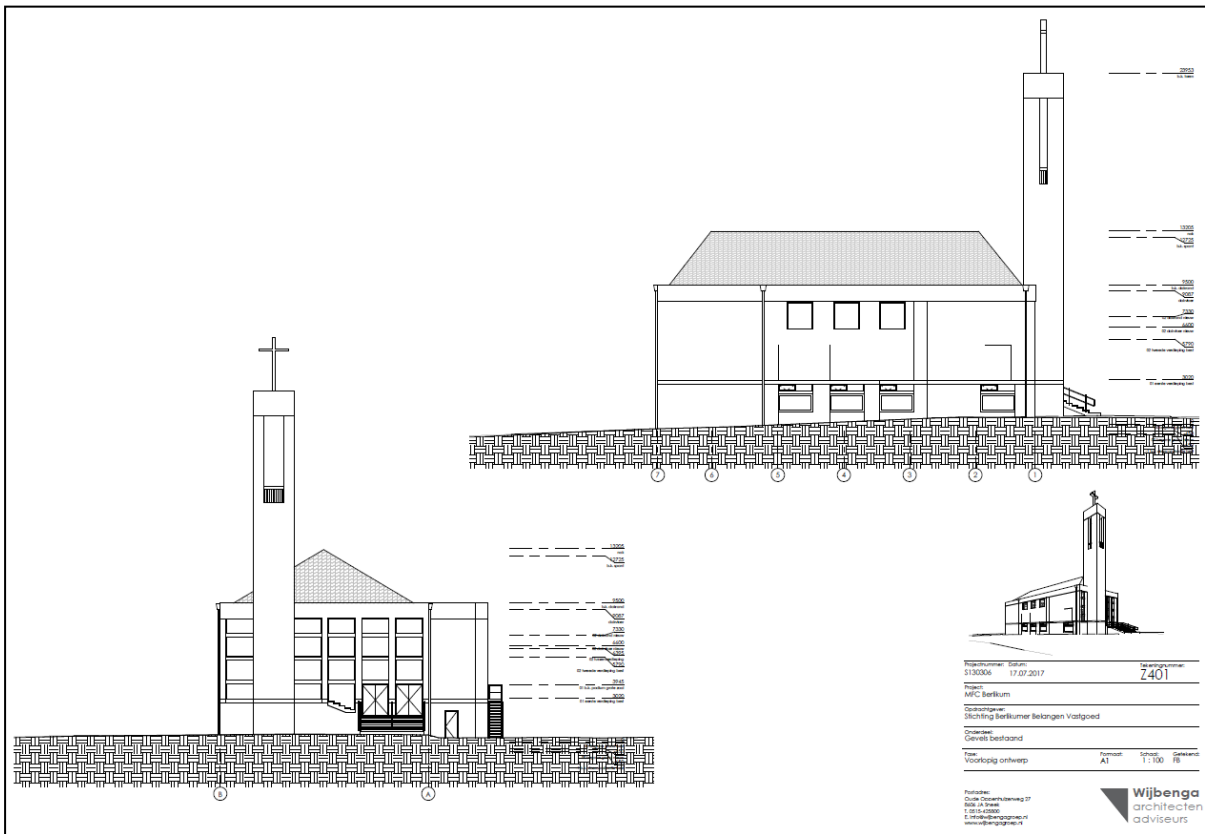
Figuur 7. Zijaanzicht van het te slopen gebouw, gezien vanaf het zuiden.

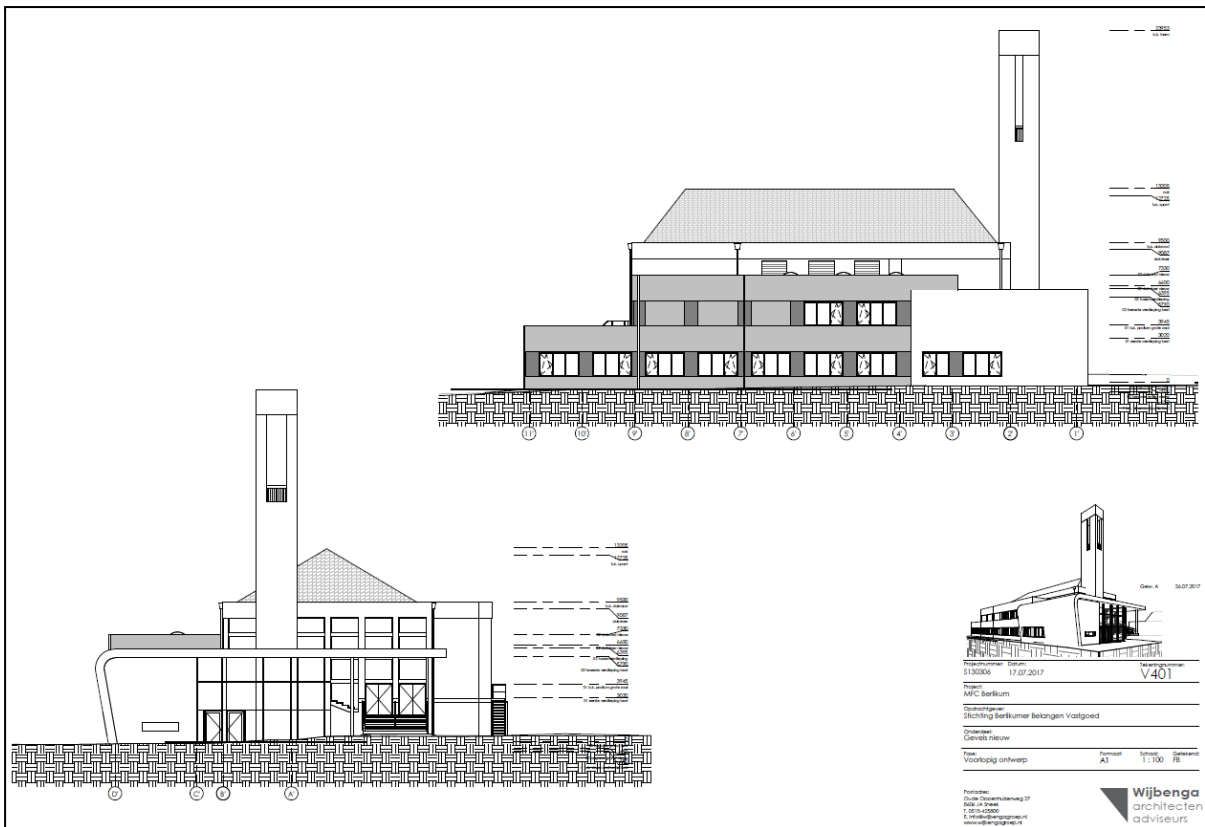
Figuur 8. Tuin achter de voormalige kerk en het te slopen gebouw.

2.2 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens om het gebouw ten oosten van de voormalige kerk te slopen en verschillende renovatiewerkzaamheden aan de kerk uit te voeren ten behoeve van de realisatie van een multifunctioneel centrum. In figuur 9 t/m 12 zijn een aantal schetsen gegeven van de voormalige kerk in zowel de huidige als de nieuwe situatie.

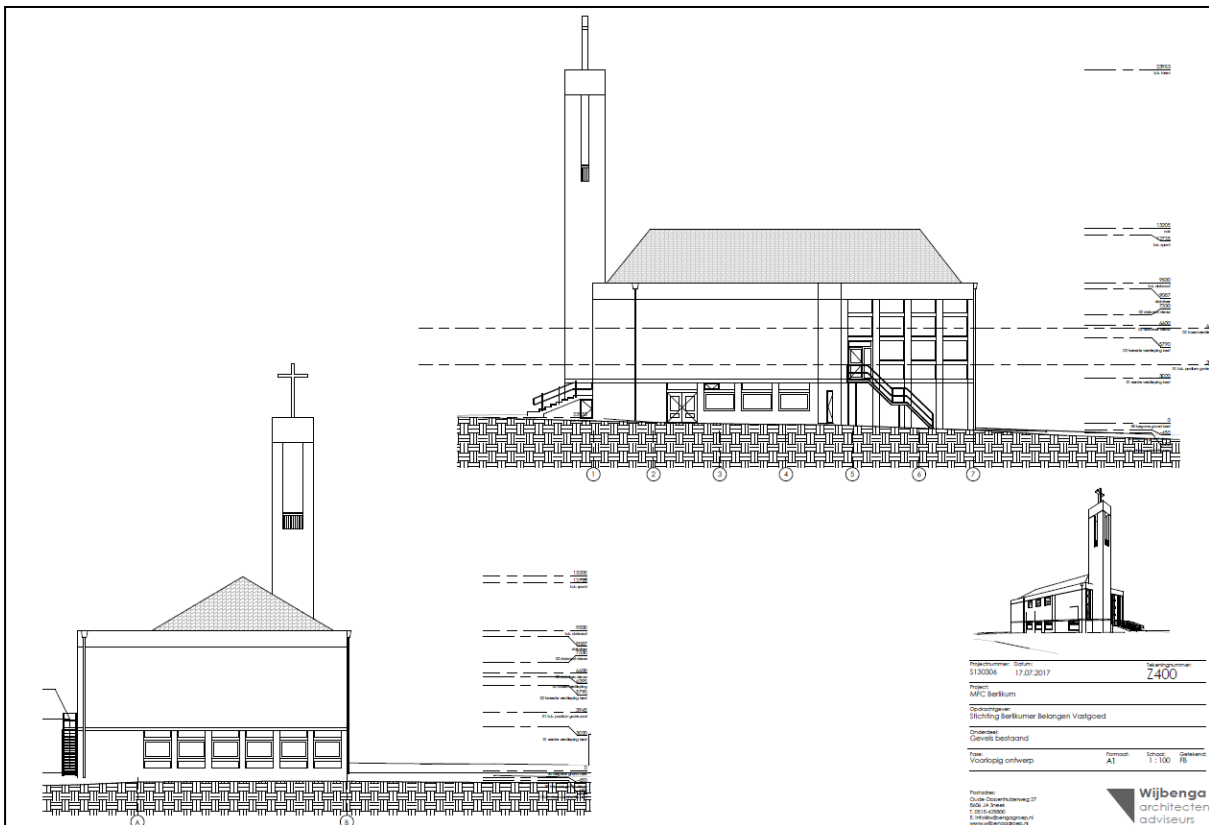

Figuur 9. Schets gevels bestaand, gezien vanaf het westen en noorden (bron: Wibenga Architecten en Adviseurs).

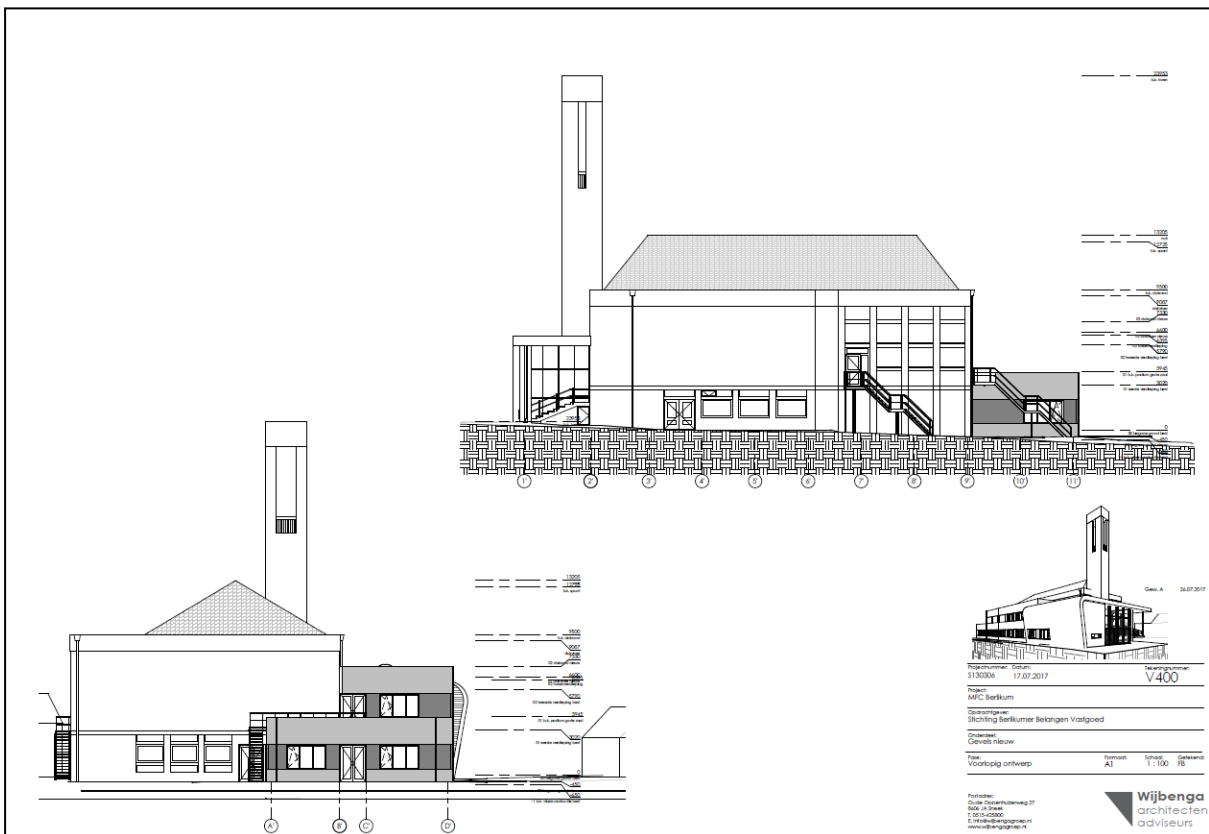

Figuur 10. Schets gevels nieuw, gezien vanaf het westen en noorden (bron: Wibenga Architecten en Adviseurs).

Figuur 11. Schets gevels bestaand, gezien vanaf het oosten en zuiden (bron: Wijbenga Architecten en Adviseurs).

Figuur 12. Schets gevels nieuw, gezien vanaf het oosten en zuiden (bron: Wijbenga Architecten en Adviseurs).

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan (rapportnummer 8355.001) blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming, er ten aanzien van de huismus, gierzwaluw en vleermuizen meer informatie is benodigd.

3.1 Gierzwaluw

De gierzwaluw is een koloniebroeder en is in Nederland voor het maken van een nest vrijwel compleet afhankelijk van menselijke bebouwing. Nesten worden veelal in kleine ruimtes achter dakgoten en regenpijpen, onder kant- en nokpannen alsmede in gaten en kieren in muren gebouwd. Het pannendak op de voormalige kerk is daarom een geschikte broedlocatie voor de gierzwaluw. Op basis van het veldbezoek kon niet worden uitgesloten dat een gierzwaluw de voormalige kerk gebruikt om te broeden. De sloop zou in geval van aanwezigheid van een nest leiden tot een overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Derhalve werd een aanvullend onderzoek naar de gierzwaluw noodzakelijk geacht. Het te slopen café is, door het ontbreken van een pannendak en de geringe hoogte, ongeschikt als broedlocatie voor de gierzwaluw.

3.2 Huismus

De huismus broedt in los kolonieverband, veelal in of op menselijke bebouwing. Nesten worden over het algemeen onder dakpannen, in gaten en kieren van (oude) gebouwen en achter dakgoten gemaakt. Daarbij wordt vaak de ruimte onder de eerste rij dakpannen achter de dakgoot geprefereerd. Op basis van het veldbezoek kon een broedgeval van een huismus in/op de voormalige kerk niet worden uitgesloten. De sloop zou in geval van aanwezigheid van een nest leiden tot een overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Derhalve werd een aanvullend onderzoek naar de huismus noodzakelijk geacht. Het te slopen café is, door het ontbreken van een pannendak en geschikte openingen in de gevels, ongeschikt als broedlocatie voor de huismus.

3.3 Gebouwbewonende vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

Zowel het te slopen café is, door de aanwezigheid van spleten en kieren in de gevels (zie figuur 13 en 14), als de voormalige kerk, door de aanwezigheid van houten betimmering aan de gevels (zie figuur 15 en 16), geschikt als zomer-, kraam- en paarverblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. Op basis van de quickscan flora en fauna kon geen uitsluitel worden gegeven of de te slopen bebouwing wordt gebruikt als zomer-, kraam-, en/of paarverblijfplaats. De sloop zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsplaats leiden tot een overtreding van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Derhalve werd een aanvullend onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen noodzakelijk geacht.

Figuur 13. Overzicht spleten en gaten in de voorgevel van het voormalig café, welke kunnen dienen als zomer- en/of paarverblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen.

Figuur 14. Detailfoto spleet in de voorgevel van het voormalig café, welke kan dienen als zomer- en/of paarverblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen.

Figuur 15. Ruimte achter de betimmering aan de gevels van de voormalige kerk kan fungeren als zomer- en/of paarverblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen.

Figuur 16. Ruimte achter de betimmering aan de voormalige kerk kan fungeren als zomer- en/of paarverblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

4.1 Gierzwaluw

Voor het onderzoek naar de gierzwaluw zijn in de periode mei t/m juli 2019 in totaal drie veldbezoeken uitgevoerd (zie tabel I). De veldbezoeken vonden plaats in de avond en tussen de verschillende veldbezoeken zat een periode van minimaal 10 dagen.

Tabel I. Onderzoeksinspanning en klimatologische omstandigheden onderzoek naar de gierzwaluw.

Datum	Tijdstip	Functie	Klimatologische omstandigheden	Aantal waarnemers
29 mei 2019*	20:30 - 23:30	nestlocatie	onbewolkt, 17°C, 2 Bft.	2
26 juni 2019	21:00 - 23:00	nestlocatie	bewolkt, 18°C, 2 Bft.	2
9 juli 2019*	21:00 - 00:00	nestlocatie	onbewolkt, 16°C, 2 Bft.	2

* gecombineerd met vleermuisonderzoek

4.2 Huismuis

Voor het onderzoek naar de huismuis zijn in de periode april t/m mei 2019 in totaal twee veldbezoeken uitgevoerd (zie tabel II). De veldbezoeken vonden plaats in de ochtend en tussen de verschillende veldbezoeken zat een periode van minimaal 10 dagen.

Tabel II. Onderzoeksinspanning en klimatologische omstandigheden onderzoek naar de huismuis.

Datum	Tijdstip	Functie	Klimatologische omstandigheden	Aantal waarnemers
9 april 2019	08:00 - 10:00	nestlocatie	bewolkt, 10, 2 Bft.	1
19 april 2019	08:00 - 10:00	nestlocatie	bewolkt, 13°C, 3 Bft.	1

4.3 Gebouwbewonende vleermuizen

Voor het aanvullend vleermuisonderzoek zijn in de periode april t/m september 2019 in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken vonden plaats in de ochtend, avond en nacht. De gebruikte inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdiervereeniging. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomer-, kraam- en paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis. Door het ontbreken van open stootvoegen die toegang verlenen tot een spouw of andere dieper gelegen ruimtes, kan redelijkerwijs worden uitgesloten dat de bebouwing als winterverblijfplaats door vleermuizen wordt gebruikt.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 12 °C. Daarnaast lag de windsnelheid altijd beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag (zie tabel III voor de precieze klimatologische omstandigheden).

Tabel III. Onderzoeksinspanning en klimatologische omstandigheden onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen.

Datum	Tijdstip	Functie	Klimatologische omstandigheden	Aantal waarnemers
19 april 2019	04:30 - 06:30	zomerverblijfplaats	bewolkt, 12°C, 3 Bft.	2
29 mei 2019*	20:30 - 23:30	zomer- en kraamverblijfplaats	onbewolkt, 17°C, 2 Bft.	2
9 juli 2019*	21:00 - 00:00	zomer- en kraamverblijfplaats	onbewolkt, 16°C, 2 Bft.	2
18 augustus 2019	22:00 - 00:00	paarverblijfplaats	bewolkt, 17°C, 2 Bft.	1
12 september 2019	21:00 - 23:00	paarverblijfplaats	bewolkt, 16°C, 3 Bft.	1

* gecombineerd met gierzwaluwonderzoek

Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar gebruik zouden kunnen maken van de onderzoekslocatie (april t/m september). Gedurende de periode april t/m half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn dan druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. In de maanden augustus en september maken veel vleermuizen gebruik van paarverblijfplaatsen en is door zwermgedrag bij winterverblijfplaatsen de laatstgenoemde functie aan te tonen.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van batdetectors (Batlogger M en Pettersson D240x). Tijdens de eerste drie veldbezoeken is voornamelijk gelet op in- en uitvliegende vleermuizen, hetgeen op een verblijfplaats wijst. Gedurende de laatste twee veldbezoeken is in het bijzonder gelet op baltsgeluiden en zwermgedrag. In de periode augustus - september produceren mannetjes vleermuizen deze geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken. Indien een mannetje aanhoudend dezelfde vliegroute gebruikt, binding met een gebouw vertoond en daarbij baltsgeluiden produceert, is de kans groot dat er in de directe omgeving een paarverblijfplaats aanwezig is.

Doordat bovengenoemd protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning. Het kan nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is aan de onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN EN TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

5.1 Gierzwaluw

Tijdens alle drie de veldbezoeken zijn foeragerende gierzwaluwen waargenomen. Deze vlogen relatief hoog boven de onderzoekslocatie en vertoonde geen binding met de te slopen en renoveren bebouwing. Er zijn dan ook geen invliegende gierzwaluwen waargenomen. Derhalve kan een broedgeval van een gierzwaluw en een overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soort als gevolg van de sloop worden uitgesloten. Vervolgstappen worden niet noodzakelijk geacht.

5.2 Huismus

Er zijn tijdens beide veldbezoeken geen huismussen waargenomen binnen of in de omgeving van de onderzoekslocatie waargenomen. Derhalve kan een broedgeval of rustplaats van een huismus en een overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soort als gevolg van de sloop worden uitgesloten. Vervolgstappen worden niet noodzakelijk geacht.

5.3 Gebouwbewonende vleermuizen

Voormalig café (sloop)

Er zijn in het voormalig café geen in- of uitvliegende vleermuizen aangetroffen. Ook zijn er geen baltzende mannetjes, die binding met het te slopen gebouw vertoonden, waargenomen. Derhalve kunnen zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen in het voormalig café worden uitgesloten. Overtreding van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming als gevolg de sloop is daarom niet aan de orde. Vervolgstappen worden niet noodzakelijk geacht.

Voormalige kerk (renovatie)

Er zijn tijdens het eerste veldbezoek (19 april 2019) in totaal vijf zomerverblijfplaatsen aangetroffen (zie figuur 17). Deze bevonden zich allemaal achter de houten gevelbetimmering (zie figuur 18). Gedurende het tweede (29 mei 2019) en derde (9 juli 2019) veldbezoek zijn eveneens respectievelijk vier en twee zomerverblijfplaatsen op min of meer dezelfde locaties aangetroffen. Aangezien de zomerverblijfplaatsen tijdens de verschillende veldbezoeken op min of meer dezelfde locaties zijn aangetroffen, wordt er uitgegaan van in totaal vijf zomerverblijfplaatsen. Er zijn tijdens het vierde (18 augustus 2019) en vijfde (12 september 2019) veldbezoek twee baltzende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze vertoonden beide echter geen enkele binding met de bebouwing binnen de onderzoekslocatie. Derhalve wordt er vanuit gegaan dat de eerder genoemde aangetroffen zomerverblijfplaatsen niet worden gebruikt als paarverblijfplaats.

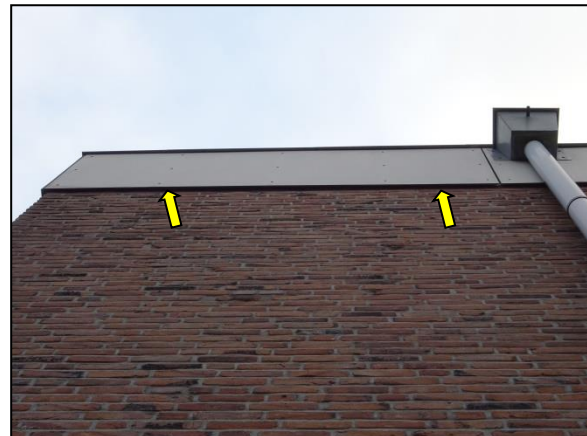
De initiatiefnemer heeft aangegeven dat de renovatiewerkzaamheden met name inpandig worden uitgevoerd; in principe blijft de houten gevelbetimmering behouden. Hierdoor is een overtreding van artikel 3.5 lid 4 (het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen) uitgesloten. Er kan echter wel verstoring door andere renovatiewerkzaamheden aan de voormalige kerk optreden, hetgeen een overtreding van artikel 3.5 lid 2 van de Wet natuurbescherming (het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren) zou betekenen. Dit kan voorkomen worden door uitpandige renovatiewerkzaamheden of werkzaamheden die harde trillingen en/of geluid veroorzaken, in de periode november t/m maart uit te voeren. De gevelbetimmering is door het open karakter en ongunstig microklimaat in de winter ongeschikt als winterverblijfplaats voor vleermuizen, waardoor er in bovengenoemde periode geen vleermuizen achter de gevelbetimmering verblijven. Daarnaast dient er in de periode april t/m oktober

geen (bouw)verlichting op de gevelbetimmering gericht te worden, om zo verstoring door licht te voorkomen.

Indien de houten gevelbetimmering wel vervangen wordt, dient dit eveneens in de periode november t/m maart te gebeuren. Daarnaast moeten de platen alsmede de ruimte achter de betimmering hetzelfde zijn als in de huidige situatie. Indien niet aan bovenstaande voorwaarden voldaan kan worden, zal een ontheffing op artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

Figuur 17. Verblijfplaatsen gebouwbewonende vleermuizen op basis de resultaten van het aanvullend vleermuisonderzoek.

Figuur 18. Voorbeeld van de houten gevelbetimmering met achterliggende ruimte, die gebruikt wordt als verblijfplaats door de gewone dwergvleermuis.

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Rho Adviseurs voor leefruimte een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Hôfsleane 21-25 te Berlikum.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen sloop en renovatie van respectievelijk een café en kerk en is naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in november 2018 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 8355.002).

Uit bovengenoemde quickscan blijkt dat het te slopen café geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen biedt en de te renoveren café geschikte verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen en nestlocaties voor huismus en gierzwaluw. Om eventuele verblijfplaatsen en/of nestlocaties aan te tonen dan wel uit te sluiten, werd aanvullend onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen, huismus en gierzwaluw noodzakelijk geacht.

Conclusie en aanbevelingen

Tijdens het onderzoek zijn geen nestlocaties van een gierzwaluw of huismus aangetroffen. Derhalve kan een overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze twee soorten als gevolg van de renovatie worden uitgesloten. Ook zijn er geen verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen in het café aangetroffen. De sloop kan plaatsvinden zonder overtreding op artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

Er zijn gedurende het onderzoek echter wel vijf zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in de voormalige kerk aangetroffen. Deze bevonden zich allen achter de houtengevelbetimmering. Aangezien deze volgens de initiatiefnemer behouden blijven, is er geen sprake van overtreding van artikel 3.5 lid 4 van de Wet natuurbescherming. Bij de voorgenomen renovatie van de kerk hoeft derhalve geen ontheffing op artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden, mits aan de navolgende voorwaarden voldaan kan worden (om verstoring en daarmee overtreding van artikel 3.5 lid 2 van de Wet natuurbescherming te voorkomen):

- Uitpandige renovatiewerkzaamheden of werkzaamheden die harde trillingen en/of geluid veroorzaken, in de periode november t/m maart uit te voeren.
- In de periode april t/m oktober dient er geen (bouw)verlichting op de gevelbetimmering gericht te worden, om zo verstoring door licht te voorkomen.

Als de houten gevelbetimmering toch wordt vervangen dient er aan volgende voorwaarden te voldaan te worden:

- De gevelbetimmering wordt in de periode november t/m maart vervangen.
- Daarnaast moeten de platen alsmede de ruimte achter de betimmering hetzelfde zijn als in de huidige situatie.

Indien er niet kan worden voldaan aan bovenstaande voorwaarden, dient er voor de renovatie van de voormalige kerk alsnog een ontheffing op artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

Econsultancy
Zwolle, 29 november 2019

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

